

CENTRUL
Parteneriat pentru
Dezvoltare

INDEXUL EGALITĂȚII DE GEN 2019

Care este nivelul de egalitate dintre
femei și bărbați în Moldova?

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

Suedia
Sverige

Indexul Egalității de Gen 2019 este realizat de Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare în cadrul proiectului “Inițiativa Comună pentru Oportunități Egale”. Proiectul este implementat de Fundația Est-Europeană în parteneriat cu Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, din resursele acordate de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare și Suedia. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al donatorilor.

CUPRINS

SUMAR EXECUTIV	3
ANALIZA PE DOMENII	4
1. PIAȚA MUNCII	4
2. POLITICA	5
3. EDUCAȚIA.....	6
4. ACCESUL LA RESURSE	7
5. PERCEPȚII ȘI STEREOTIPURI	8
6. SĂNĂTATEA.....	9
ANEXA 1. METODOLOGIA DE CALCULARE A INDEXULUI EGALITĂȚII DE GEN	10
ANEXA 2. CALCULELE INDEXULUI EGALITĂȚII DE GEN PE DOMENII	13
DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE	16

Nota este elaborată de:

Rodica IVAȘCU
Alexei BUZU
Natalia COVRIG
Alexandra ERMOLENCO

SUMAR EXECUTIV

Indexul Egalității de Gen măsoară nivelul egalității între femei și bărbați pe 6 domenii cheie. Indexul este calculat în baza a 31 de indicatori de impact, grupați în șase categorii relevante: (i) Piața Muncii, (ii) Politică, (iii) Educație, (iv) Accesul la Resurse, (v) Percepții și Stereotipuri, (vi) Sănătate. Pentru fiecare domeniu a fost calculat un sub index care poate varia de la 0 – indicând o inegalitate totală între femei și bărbați și 100 – indicând o egalitate de gen perfectă. Astfel, cu cât indicele calculat este mai aproape de 100, cu atât nivelul egalității de gen pe acel domeniu este mai înalt. Metodologia detaliată de calculare a Indexului a se vedea în Anexa 1.

Indexul Egalității de Gen măsoară inegalitatea în ambele direcții. De cele mai multe ori conceptul egalității de gen este confundat cu demersul de a promova în exclusivitate drepturile femeilor. Datele Indexului egalității de gen va arăta că, de fapt, și bărbații sunt afectați direct de inegalitatea de gen în special pe domeniile sănătății și educației.

O îmbunătățire ușoară a Indexului se atestă în 2019 comparativ cu anul precedent. Analiza valorilor indicelui pentru anii anteriori constată faptul că, în 2019, Moldova a obținut cel mai mare nivel al egalității de șanse dintre femei și bărbați. În pofida acestor rezultate, nu trebuie de neglijat că la 10 ani distanță, indicele a crescut doar cu 3 puncte – de la 57 de puncte în 2009, la 60 – în 2019, femeile continuând să se confrunte cu inegalități semnificative în domeniile sociale, economice și politice.

Domeniile Relevante	Indexul 2009	Indexul 2016	Indexul 2017	Indexul 2018	Indexul 2019
Piața muncii	64	62	63	64	63
Politica	32	36	36	36	40
Educația	55	54	54	53	54
Accesul la Resurse	77	75	76	79	78
Percepții și stereotipuri	42	47	51	47	54
Sănătate	73	71	69	70	70
Indexul egalității de gen	57	57	58	58	60

Tabelul 1. Indexul egalității de gen 2009-2019

Indexul Egalității de Gen a crescut pe seama percepțiilor, dar nu pe seama reformelor. O situație similară fiind caracteristică și pentru 2017. Astfel, sporirea cu 7 puncte a valorii sub indexului respectiv - ceea ce reflectă și cea mai mare creștere comparativ cu alte arii analizate – a determinat majorarea Indexului cu 2 nivele. Datele sondajului de opinie, realizat de CPD în 2018, arată că în ultimul an s-a înregistrat o îmbunătățire vizibilă a percepțiilor față de implicarea femeilor în procesul decizional - ponderea celor ce consideră că femeile nu au ce căuta în politică a scăzut de la 29% în 2017 la 19,5% în 2019. Aceeași tendință se atestă și în cazul rolurilor tradiționale ale femeilor și bărbaților. Cu toate acestea, stereotipurile de gen încă mai persistă în societate.

Domeniul politic a înregistrat o sporire a valorii indicelui – de la 36 la 40 de puncte. Creșterea respectivă se explică prin rezultatele preliminare ale alegerilor parlamentare din februarie 2019. Acestea arată o îmbunătățire ușoară a situației femeilor în procesul electoral. Comparativ cu 2014, în scrutinul electoral din 2019 a sporit atât ponderea femeilor candidate (de la 30,5% la 36%), cât și numărul femeilor alese cu mandat de deputată (de la 21 la 26 locuri). În pofida acestora, nu trebuie de neglijat faptul că sistemul electoral de tip mixt, a subminat esențial reprezentarea mult mai bună a femeilor în Parlament, iar politica rămâne aria cu cea mai mare inegalitate de gen. Sistemul proporțional avea să aducă **33 de femei în Parlament**.

Nivelul egalității pentru ariile care le-ar asigura independența financiară femeilor a scăzut cu 1 punct. Ne referim la domeniile piața muncii și accesul la resurse. Comparativ cu anul precedent, a crescut discrepanța de gen în rândul persoanelor angajate, pe seama ponderii mai mici a femeilor încadrate în piața muncii. Procentul angajatelor s-a diminuat de la 39% în 2017 la 38,1% în 2018. Totodată, în pofida faptului că inegalitățile de gen în venituri, în valoare procentuală s-au diminuat în 2017 (de la 14,5% la 13,5%), totuși în domeniile unde femeile au salarii mai mici decât bărbații, în valoare monetară, discrepanța de gen în salarii a sporit, constituind 12 133 MDL (în 2016 aceasta a fost de 11 470 MDL).

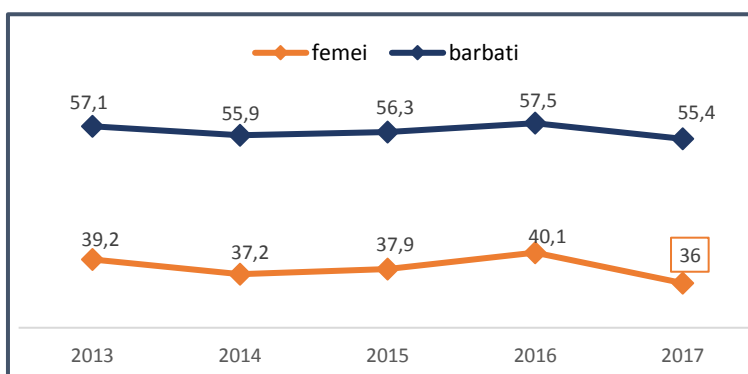
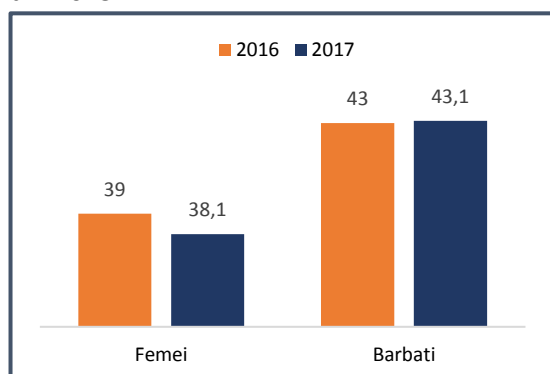
ANALIZA PE DOMENII

1. PIAȚA MUNCII

	2009	2016	2017	2018	2019
Valoarea Indexului Egalității de Gen	57	57	58	58	60
Valoarea sub Index Piața Muncii	64	62	63	64	63

Decalajul de gen în rândul persoanelor angajate nu doar persistă, dar a și sporit ușor în ultimul an. Dacă în 2016, conform datelor oferite de BNS, 39% din femei erau ocupate, atunci în 2017 această pondere s-a diminuat cu circa 1pp, ceea ce a determinat accentuarea inegalității de gen pe piața muncii. Inclusiv influențând și diminuarea valorii generale a sub indexului cu 1 nivel – de la 64 în 2016, la 63 puncte în 2017. În acest context, se conturează concluzia că politicile publice menite să asigure oportunități egale femeilor și bărbaților pe piața muncii nu își ating efectul scontat.

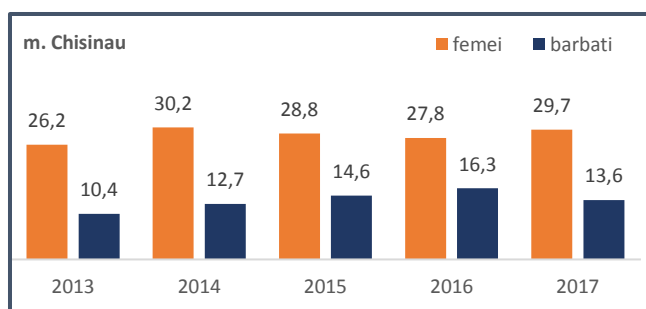
Totodată, ponderea femeilor (25-49 ani) cu cel puțin un copil de vârstă preșcolară s-a diminuat esențial, înregistrând cea mai mică valoare în ultimii 5 ani. Figura de mai jos arată dinamica ponderii părinților angajați în câmpul muncii. Prin urmare, atât Strategia pentru Asigurarea Egalității dintre Femei și Bărbați în Moldova, cât și cea privind Ocuparea forței de muncă, au eșuat în atingerea indicatorilor specifici dimensiunii de gen. Astfel, adoptarea și implementarea insuficientă a reformelor de asigurare a echilibrului dintre viața privată cu cea profesională se răsfrâng direct asupra inegalității de gen în rândul părinților ocupați. Astfel, în 2017 rata mamelor cu cel puțin un copil de vârstă preșcolară s-a diminuat drastic comparativ cu ponderea din 2013.

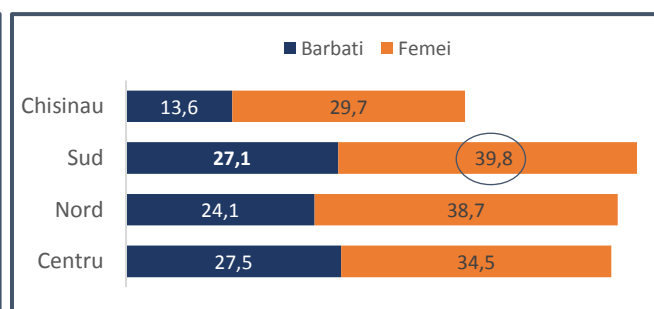
F1. Rata de ocupare a persoanelor de vârstă 15+ ani
Sursa: BNS 2016-2017

F2. Dinamica ratei de ocupare a persoanelor cu vârsta de 25-49 ani ce au cel puțin 1 copil de 0-6 ani. Sursa: BNS 2013 - 2017

Multe femei tinere sunt în afara pieței muncii și a oportunităților de angajare. Indicatorul NEET (ilustrat în figurile de mai jos) arată procentul femeilor și a bărbaților care nu sunt pe piața muncii, în educație sau instruire. Observăm că în Chișinău, regiunea cu cele mai multe oportunități de studii și muncă, aproximativ o treime din femeile de 15-29 de ani nu muncesc, nu studiază sau beneficiază de careva instruire. În regiunea de Sud a Moldovei, ponderea NEET în rândul femeilor este și mai mare – circa 40%.

F3. Ponderea femeilor și a bărbaților din grupul NEET
Sursa: BNS

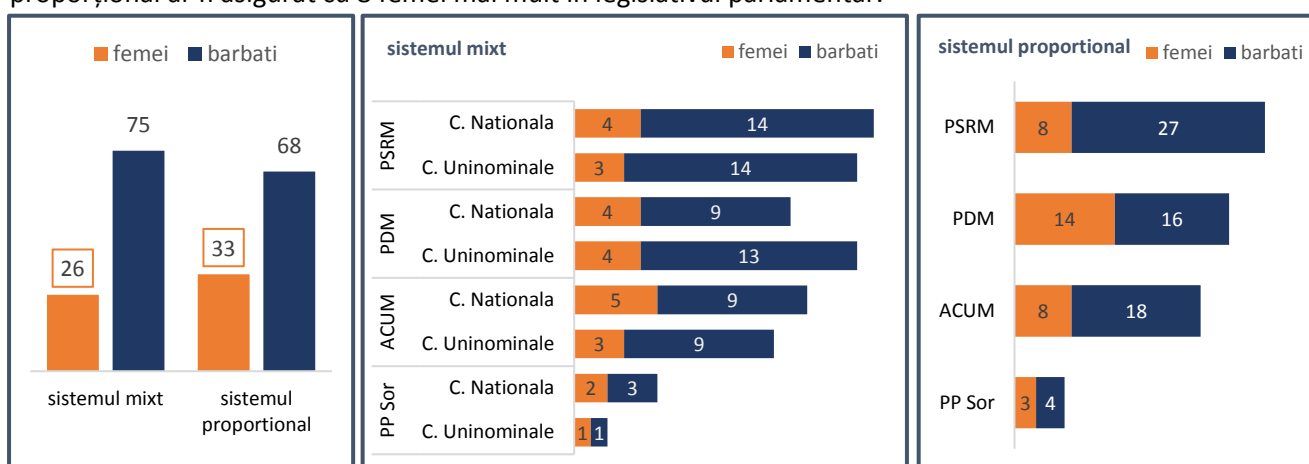

F4. Ponderea femeilor și a bărbaților din grupul NEET, regiunile MD

2.POLITICA

	2009	2016	2017	2018	2019
Valoarea Indexului Egalității de Gen	57	57	58	58	60
Valoarea sub Index Politica	32	36	36	36	40

Sistemul proporțional avea să aducă 33 de femei în Parlament, sistemul mixt a adus 26. Ținând cont de schimbarea sistemului electoral, în 2017 (de la cel proporțional la cel de timp mixt), cât și de specificul acestui tip, din numărul total de mandate, în 2019, doar 25 de locuri au fost câștigate de femei - 15 femei au fost alese în baza sistemului proporțional (pe circumscripția națională), iar 11 – în baza sistemului majoritar (pe circumscripțiile uninominale). În pofida faptului că, în comparație cu 2014, în anul curent în funcții electivă vor accede mai multe femei (de la 21 din 2014, la 26 în 2019), totuși nu trebuie de neglijat faptul că sistemul electoral de tip mixt, a subminat esențial reprezentarea mult mai bună a femeilor în Parlament. Dacă este să facem abstracție de la modificările din 2017¹, și să ne rezumăm la cele din 2016, atunci când a fost adoptată cota de gen de minimum 40% pe listele de candidați, la plasamentul femeilor și a bărbaților pe listele de candidați în 2019 și la rezultatele preliminare în urma alegerilor, atunci sistemul electoral de tip proporțional ar fi asigurat cu 8 femei mai mult în legislativul parlamentar.

F5. Numărul femeilor și a bărbaților cu mandat de deputat/ă în dependență de tipul sistemului electoral
Sursa: CEC, 2019, calculele CPD

Subreprezentarea femeilor în Parlament a fost direct influențată și de prezența în spațiul mediatic în perioada campaniei electorale. În perioada 24 ianuarie – 13 februarie, CPD a monitorizat campania electorală prin prisma de gen, a patru tipuri de produse mediatică: știri, talk-show-uri, dezbateri electorale și spoturi. Astfel, s-a identificat că imaginea politicii în mass-media este una mai mult masculină, fapt ce alimentează percepțiile cetățenilor asupra accesului și prezenței femeilor în politică. Printre cele mai importante constatări se evidențiază: (i) **femeile au avut acces limitat la „sticlă”** - din 154 buletine de știri, cu un total de 785 de noutăți monitorizate, accesul femeilor la „sticlă” a variat doar între 9% și 21%; (ii) **femeile au avut mai mult în rol secundar în talk-show-uri** - din numărul total de emisiuni monitorizate, doar în 20% femeile au fost în rol principal și 16,7% în rol secundar; (iii) **majoritatea femeilor au participat la dezbateri cu o audiență scăzută și (iv) spoturile în care au apărut femeile, au fost mai rare și cu o audiență mai mică** - din 67 spoturi electorale ce au avut în total 2822 inserări monitorizate, doar în 15% au fost prezente în exclusivitate femeile.

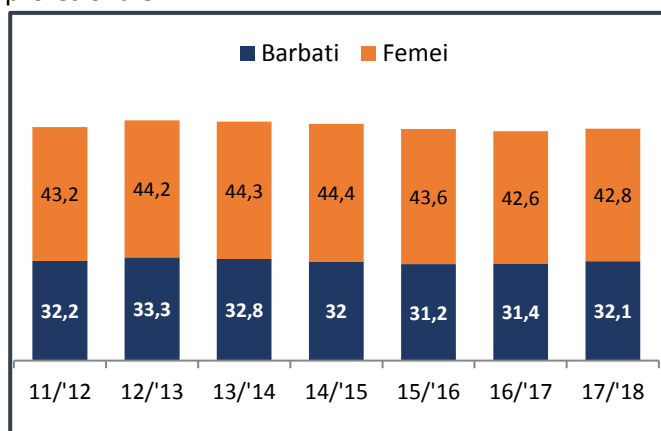
Venitul mediu al unui candidat bărbat a fost de două ori mai mare comparativ veniturile medii ale femeilor candidate. Analiza declarațiilor pe venit a candidaților/candidatelor pe circumscripția națională arată că o candidată are un câștig mediu de 179 mii MDL, comparativ cu 335 mii MDL în cazul bărbaților, ceea ce constituie un decalaj de 46,56%. **Pe circumscripția uninominală diferența de gen în veniturile candidaților/candidatelor a fost și mai pronunțată.** Astfel, un candidat pe uninominale are un venit mediu declarat de 825 mii MDL, ceea ce este de circa 3 ori mai mare decât în cazul femeilor candidate (274 mii MDL).

¹ anul când a fost adoptată trecerea de la sistemul electoral de tip proporțional la cel de tip mixt.

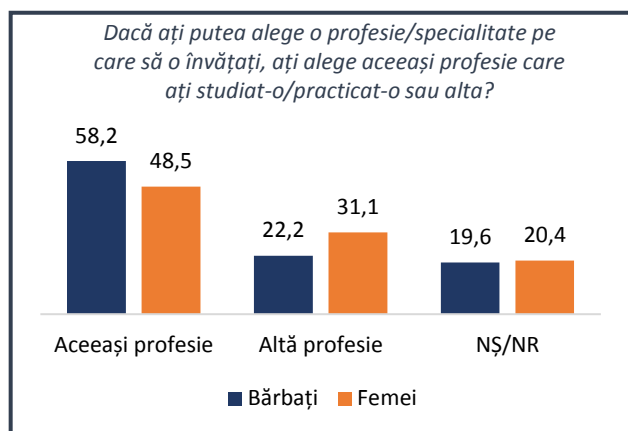
3. EDUCAȚIA

	2009	2016	2017	2018	2019
Valoarea Indexului Egalității de Gen	57	57	58	58	60
Valoarea sub Index Educația	55	54	54	53	54

Femeile tind să fie mai predispuse spre învățare comparativ cu bărbații. Datele disponibile cu privire la încadrarea bărbaților și femeilor în procesul de învățământ arată că bărbații părăsesc mult mai devreme procesul de studiere în favoarea unui loc de muncă. Prin urmare, rata de cuprindere în învățământul terțiar este considerabil mai mare în rândul femeilor decât cea a bărbaților (vezi figura de mai jos). Mai mult ca atât, disponibilitatea de a învăța o profesie/specialitate nouă este mai mare în rândul femeilor comparativ cu cea a bărbaților. Această situație are implicații semnificative pentru viitoarele politici de învățare pe tot parcursul vieții, în contextul în care tot mai mulți angajați vor trebuie să-și schimbe specialitatea pe parcursul vieții profesionale.

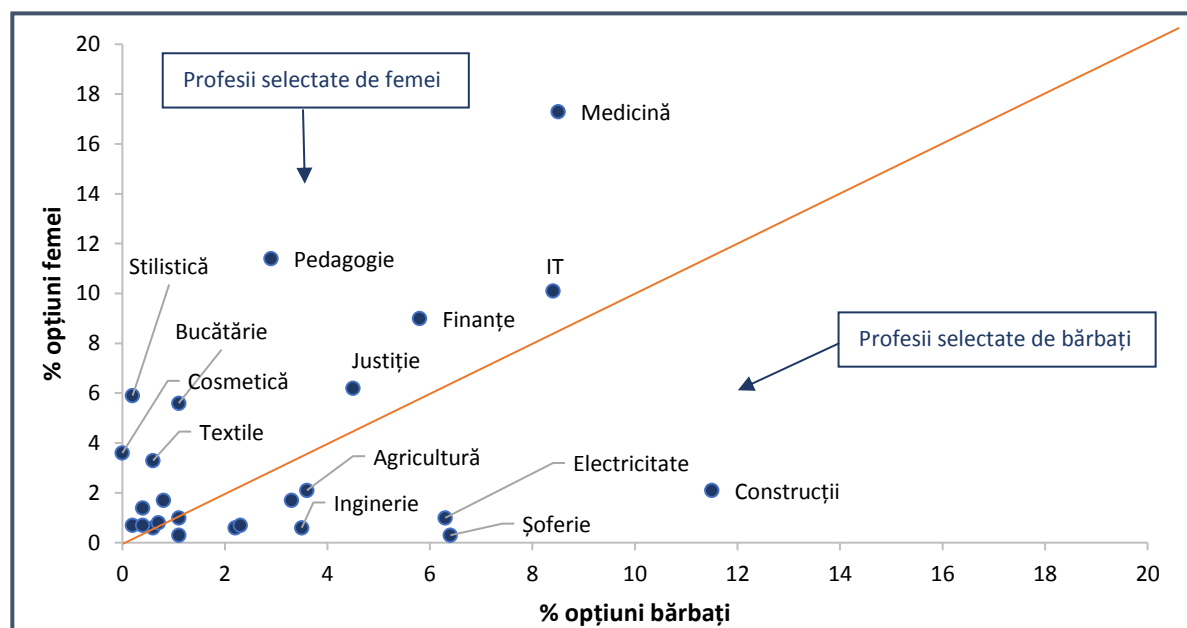

F6. Rata bruta de cuprindere în învățământul terțiar
Sursa: BNS 2011-2018

F7. Ponderea (%) bărbaților și a femeilor
Sursa: Sondaj realizat la comanda CPD în 2018

Deși majoritatea opțiunilor sunt influențate de rolurile tradiționale de gen, unele profesii masculinizate sunt dorite de către femei. Printre acestea se enumeră sectoarele justiției, finanțelor și mai ales sectorul IT. Și în acest caz, putem observa o mai mare flexibilitate din partea femeilor de a opta pentru sectoare care mai recent erau considerate ca fiind tradițional ocupate de bărbați. O tendință similară însă nu o observăm din partea bărbaților.

F8. Cartarea opțiunilor de profesii selectate de femei și bărbați.

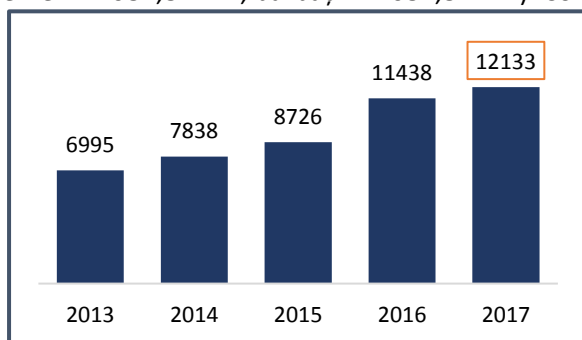
Sursa: Sondaj la comanda CPD, 2018

4. ACCESUL LA RESURSE

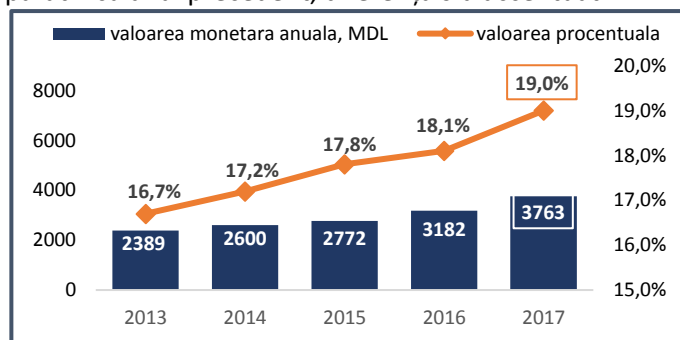
	2009	2016	2017	2018	2019
Valoarea Indexului Egalității de Gen	57	57	58	58	60
Valoarea sub Index Accesul la Resurse	77	75	76	79	78

Femeile angajate continuă a fi dezavantajate în plan salarial comparativ cu bărbații. Discrepanța între salariul mediu al femeilor și bărbaților înregistrează o ușoară scădere, de la 14,5% în 2016 la 13,5% în 2017. Cu toate acestea, dacă analizăm sectoarele economiei unde salariul mediu al femeilor este mai mic comparativ cu cel al bărbaților, atunci observăm că valoarea monetară a pierderilor financiare anuale ale femeilor este în creștere, constituind 12.133 MDL în 2017 (a se vedea figura 9).

Diferențele de gen în pensii și în veniturile individuale non-agricole au determinat diminuarea cea mai semnificativă a punctajului general al sub indexului Accesul la resurse. Astfel, inegalitățile de gen în pensii sunt considerabile și au crescut semnificativ în ultimii ani. Pentru 2017, media anuală pe republică a decalajului a înregistrat 3.763 MDL² sau 19%. Dinamica arată că în ultimii ani situația s-a agravat, tendință ce se răsfrânge nefavorabil asupra femeilor beneficiare de pensie (vedeți figura 10). În m. Chișinău inegalitatea în pensii este și mai pronunțată – 8.506 MDL sau 29,8%. În același timp, în 2017 venitul mediu anual din activitățile individuale non-agricole al femeilor este în medie cu 600 MDL mai mic decât cel al bărbaților (femei – 1.084,8 MDL, bărbați – 1.684,8 MDL). Comparativ cu anul precedent, diferența s-a accentuat.

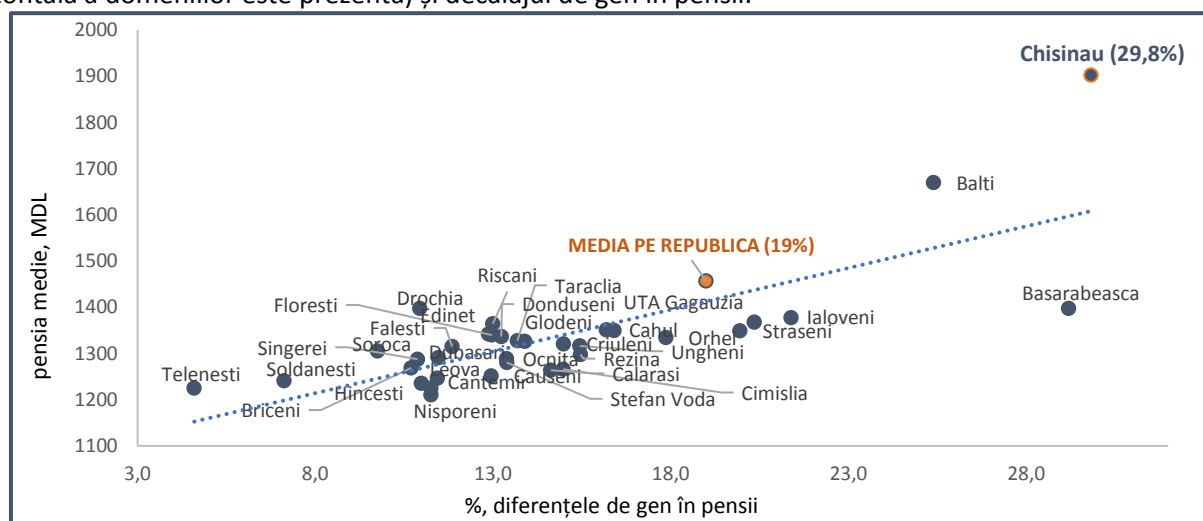

F9. Disparitatea salarială între femei și bărbați, MDL
Sursa: BNS, 2013-2017

F10. Dinamica pierderilor de gen în pensii, în procente și în MDL³
Sursa: BNS, 2013-2017

În raioanele unde pensiile sunt mai mari, inegalitățile de gen în pensii sunt și mai pronunțate. Cartarea teritorială efectuată (a se vedea figura de mai jos) evidențiază o diferențiere pronunțată dintre municipiul Chișinău și celelalte raioane, cu mici excepții. Astfel, se constată o corelare directă dintre zonele unde există o diversificare ocupațională mai mare (de obicei în municipii, unde segregarea pe verticală a funcțiilor și cea orizontală a domeniilor este prezentă) și decalajul de gen în pensii.

F11. Corelarea valorii medii a pensiei și a diferențelor de gen în pensii, în profil teritorial

Sursa: BNS 2017, calculele CPD

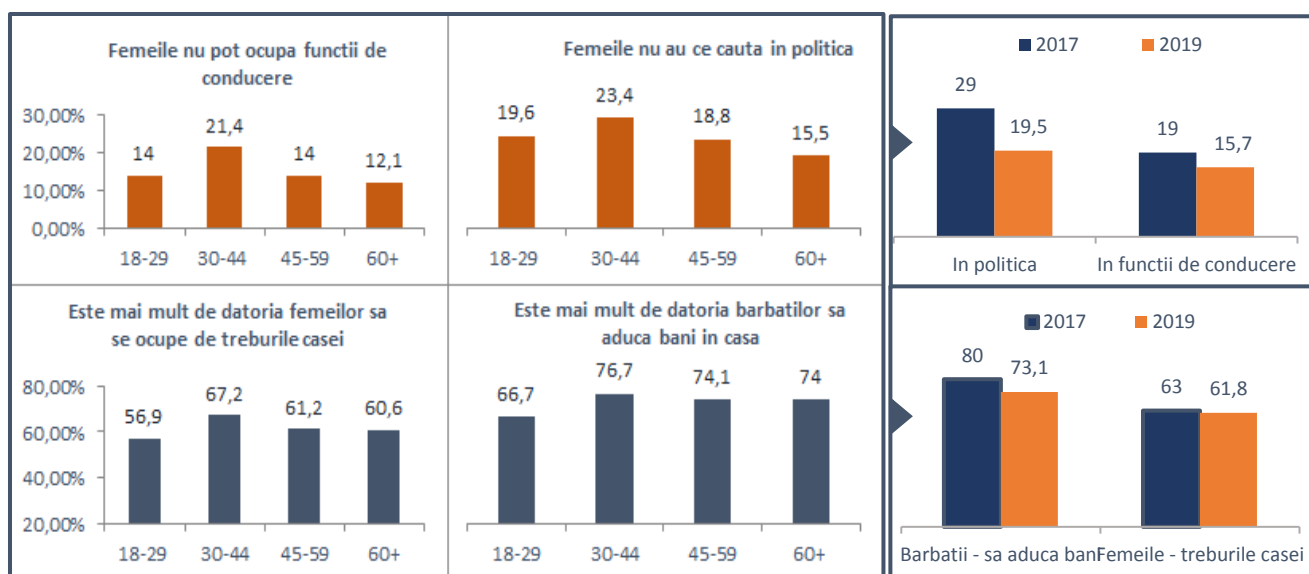
² valoare ajustată la IPC 2013

³ ibidem

5. PERCEPȚII ȘI STEREOTIPURI

	2009	2016	2017	2018	2019
Valoarea Indexului Egalității de Gen	57	57	58	58	60
Valoarea sub Index Percepții și Stereotipuri	42	47	51	47	54

Deși percepțiile generale față de rolurile de gen s-au îmbunătățit, acestea totuși au o pondere destul de înaltă în societatea moldovenească. În figura 12 observăm o îmbunătățire vizibilă a percepțiilor față de implicarea femeilor în procesul decizional - ponderea celor ce consideră că femeile nu au ce căuta în politică a scăzut de la 29% în 2017 la 19,5% în 2019. O situație similară se atestă și în cazul rolurilor tradiționale ale femeilor și bărbaților. Cu toate acestea, opiniile stereotipizate persistă în societate, mai pronunțate fiind în rândul populației de vârstă 30-44 ani: 76,7% dintre aceștia consideră că este de datoria bărbatului să aducă bani în casă, iar 67,2% - că este mai mult datoria femeii să se ocupe de îngrijirea familiei și a casei.

F12. Percepția populației asupra rolurilor de gen, pe grupe de vârstă și ani (% respondenților care sunt de acord)
Sursa: CPD, 2017-2019

Violența față de femei continuă a fi o practică tolerată în Republica Moldova. Figura de mai jos ilustrează percepțiile populației față de violența în familie sau în spațiul public. În jur de 16% dintre femei și bărbați consideră că femeile trebuie să tolereze violența în familie pentru a păstra familia, iar alte 10% susțin că femeile merită acest lucru. Totodată, îngrijorător este faptul că circa ¼ dintre bărbați împărtășesc opinii care blamează femeile supuse abuzului sau violului, tendință ce se acutizează o dată cu înaintarea în vârstă.

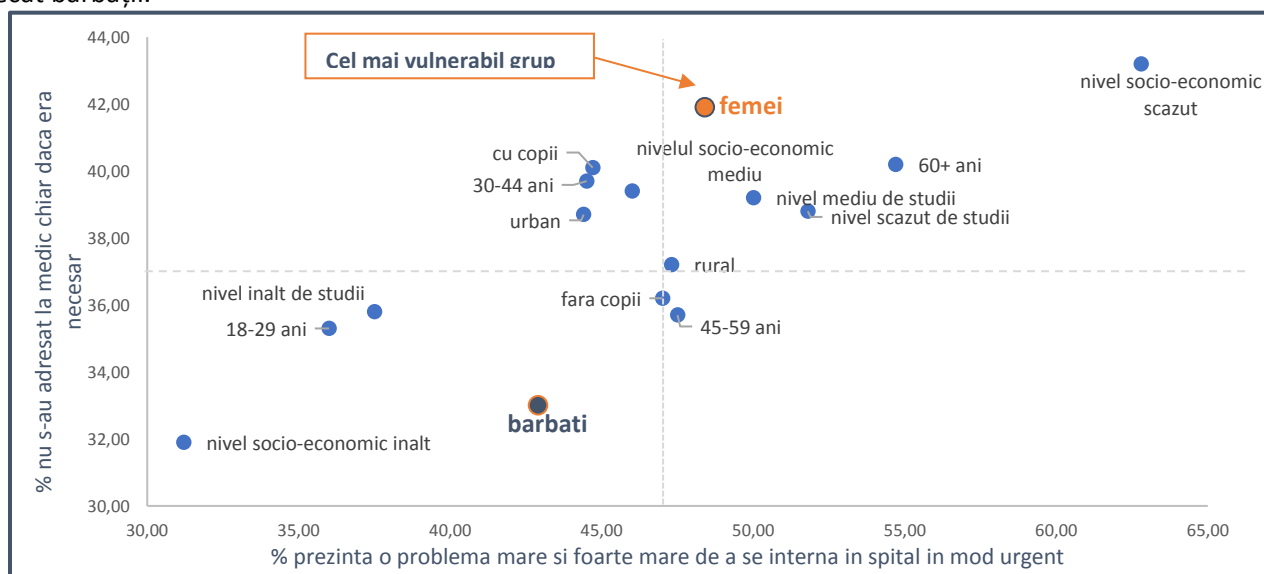
	Bărbați	Femei	18-29	30-44	45-59	60+
Sunt momente când o femeie merită să fie bătută	12,6	9,1	9,6	10,1	9,9	13,1
O femeie ar trebui să tolereze violența pentru a-și păstra familia	15	16,8	8,6	18,5	15,9	19,3
Atunci când o femeie este violată, înseamnă că însăși femeia a făcut ceva ca să ajungă la aceasta	23,6	18,0	16,1	18,7	19,9	27

F13. Percepția populației față de violența împotriva femeilor, pe grupe de vârstă (% respondenților care sunt de acord)
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2018

6. SĂNĂTATEA

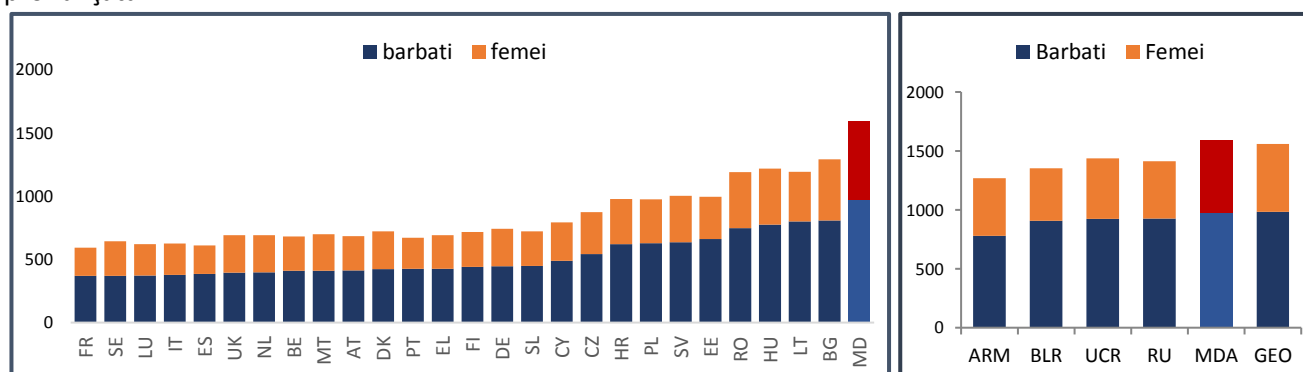
	2009	2016	2017	2018	2019
Valoarea Indexului Egalității de Gen	57	57	58	58	60
Valoarea sub Index Sănătate	73	71	69	70	70

Femeile se confruntă cu un grad mult mai sporit de dificultate în a beneficia de serviciile medicale. Figura de mai jos cartează grupurile sociale în dependență de posibilitatea de a se interna în caz de urgență în spital și de adresabilitatea la medic dacă este necesar. Contrapunerea răspunsurilor persoanelor participante la sondajul de opinie realizat de CPD în 2018, permit să constatăm că dimensiunile socio-demografice precum genul, vârsta, veniturile disponibile și nivelul de studii se răsfrâng asupra gradului de vulnerabilitate a grupurilor în a beneficia de serviciile medicale. Femeile sunt expuse într-un grad mai mare acestei inegalități, decât bărbații.

F14. Cartografierea grupurilor sociale în dependență de vulnerabilitatea acestora de a beneficia de servicii medicale (% respondenților de au dat un răspuns afirmativ). Sursa: Sondaj de opinie, CPD 2018

Bărbații din Moldova sunt cei mai afectați de bolile non-comunicabile, comparativ cu alte țări din UE. Printre principalele tipuri de boli non-comunicabile se enumeră bolile cardiovasculare, cancerul, bolile respiratorii cronice și diabetul. Ultimele date oferite de Organizația Mondială a Sănătății arată că, în 2016, rata mortalității din cauza bolilor non-comunicabile în Moldova a fost de 768 la 100.000 persoane. Analiza dezagregată pe gen a evidențiat că bărbații sunt afectați într-o proporție mai mare decât femeile de aceste boli. În cazul bărbaților această rată înregistrează o valoare de 974,1 la 100.000 persoane, iar în rândul femeilor – de 619,1 la 100.000 persoane. Această diferență este influențată de factori precum deprinderile de viață (consumul de tutun și alcool – care este mai mare în rândul bărbaților). Comparativ cu țările europene, Moldova stă cel mai rău la acest capitol, însă față de fostele țări ale CSI - diferența nu este atât de pronunțată.

F15. Rata mortalității la 100.000 persoane din cauza bolilor non-comunicabile

Sursa: OMS 2016

ANEXA 1. METODOLOGIA DE CALCULARE A INDEXULUI EGALITĂȚII DE GEN

Indexul Egalității de Gen măsoară nivelul egalității de gen pe 6 domenii cheie. Indexul Egalității de Gen, este calculat în baza a 31 de indicatori de impact⁴, grupați în șase categorii relevante, cum ar fi: (i) Piața Muncii, (ii) Politică, (iii) Educație, (iv) Accesul la Resurse, (v) Percepții și Stereotipuri, (vi) Sănătate. Pentru fiecare domeniu a fost calculat un sub index care poate varia de la 0 – indicând o inegalitate totală între femei și bărbați și 100 – indicând o egalitate de gen perfectă. Astfel, cu cât indicele calculat este mai aproape de 100, cu atât nivelul egalității de gen pe acel domeniu este mai înalt.

Inegalitate - 0 100 - Egalitate

Domeniul	Indicatorii
Piața Muncii	<ul style="list-style-type: none"> • Rata de ocupare • Reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie măsurată prin rata de ocupare în rândul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25-49 de ani, care au cel puțin un copil de 0-6 ani. • Segregarea pe piața muncii măsurată prin indexul de segregare pe orizontală (segregarea pe sectoarele economice) și indicele segregării pe verticală (segregarea pe poziții în cadrul sectorului). • Rata de ocupare informală, cu excepția sectorului agricol.
Politică	<ul style="list-style-type: none"> • Ponderea candidaților / candidatelor în cadrul alegerilor parlamentare. • Ponderea deputaților / deputatelor în Parlament. • Ponderea candidaților / candidatelor pentru funcția de consilier/ă local/ă. • Ponderea candidaților / candidatelor la funcția de primar. • Ponderea persoanelor alese în funcția de primar.
Educație	<ul style="list-style-type: none"> • Ponderea studenților / studentelor în domeniile cu profil real (științe ale naturii, științe exacte, inginerie, tehnologii de fabricare, tehnologie chimică, arhitectură și construcții). • Ponderea studenților / studentelor în domenii cu profil umanist (științe ale educației, arte, științe umanistice, științe politice, științe sociale, asistența socială, științe ale comunicării). • Ponderea studenților / studentelor din programele de învățământ superior. • Ponderea absolvenților/ absolventelor în instituțiile de învățământ secundar profesional. • Ponderea persoanelor (25-64 ani) care au studii superioare.
Accesul la Resurse	<ul style="list-style-type: none"> • Salariul mediu net lunar. • Pensia medie. • Ponderea de venituri din activitatea salarială în gospodării. • Ponderea de venituri din activitatea individuală non agricolă. • Ponderea veniturilor din prestațiile sociale.
Percepții și stereotipuri	<ul style="list-style-type: none"> • Ponderea răspunsuri pozitive la întrebarea – destinul femeii este familia și gospodăria.

⁴Indicatori cum ar fi: rata de ocupare, rata de ocupare informală, rate candidaților și a persoanelor alese în funcții electivă, ponderea studenților pe diferite domenii, morbiditatea în rândul populației, salariul mediu, pensia medie

Sănătate

- Ponderea răspunsuri pozitive la întrebarea – femeile nu au ce căuta în politică.
- Ponderea răspunsuri pozitive la întrebarea – este mai mult de datoria bărbaților să aducă bani în casă.
- Ponderea răspunsuri pozitive la întrebarea – femeile sunt mai puțin capabile și nu pot ocupa funcții de conducere.
- Ponderea răspunsuri pozitive la întrebarea – este mai mult de datoria femeilor să se ocupe de treburile casei.
- Mortalitatea generală a populației, bolile aparatului respirator, la 100 000 de locuitori.
- Morbiditate prin tumori maligne la 100 000 locuitori.
- Durata medie a speranței de viață.
- Mortalitatea generală a populației, boli a aparatului circulator, la 100 000 locuitori.
- Mortalitatea generală a populației, boli ale aparatului digestiv la 100 000 de locuitori.
- Mortalitatea generală a populației, traume și otrăviri, la 100 000 de locuitori

Tabelul 1. Lista domeniilor și indicatorilor care formează Indexul Egalității de Gen

Alegerea domeniilor și indicatorilor s-a bazat pe următoarele criterii:

(i) domeniile selectate trebuie să fie relevante din perspectiva egalității de gen, dar și prin faptul că sunt abordate de politicile publice și se disting prin persistența inegalității de gen.

(ii) indicatorii selectați trebuie să semnaleze impactul, pentru că, de cele mai multe ori, în procesul evaluării politicilor de promovare a egalității de gen a lipsit perspectiva Impactului, iar calcularea Indexului va suplini acest gol.

(iii) indicatorii selectați trebuie să fie dezagregați pe criteriul de gen și trebuie să fie disponibili atât pentru anul 2009⁵ (anul de referință) – atunci când a fost adoptat Programul Național de Asigurare a Egalității de Gen 2010-2015, cât și pentru fiecare an, pentru a putea înțelege care a fost impactul acestui Program, dar și a altor măsuri de politică publică asupra nivelului egalității de gen în Republica Moldova.

Calcularea Indexului pornește de la premisa conceptuală că într-o societate în care există o deplină egalitate de gen, bărbații și femeile sunt supuși în aceeași măsură efectelor fenomenelor pozitive sau negative din domeniile selectate. Altfel spus, într-o societate în care există deplină egalitate de gen, rata de ocupare sau rata de șomaj a femeilor trebuie să fie egală cu cea a bărbaților. Dacă valorile indicatorului pentru bărbați și pentru femei sunt egale, atunci, raportul lor mereu va fi egal cu 1, **indiferent de cum acestea sunt raportate**, vezi formula de mai jos.

$$\text{dacă } \textit{indicator bărbați} = \textit{indicator femei} \text{ atunci } \textit{Index} = \frac{\textit{Indicatorbărabați}}{\textit{Indicatorfemei}} = \frac{\textit{Indicatorfemei}}{\textit{Indicatorbărabați}} = 1$$

Dacă valorile indicatorului sunt egale, deci raportându-le vom obține 1, iar dacă acestea nu sunt egale, iar raportând indicatorul mai mic la cel mai mare vom avea mereu o cifră mai mică ca 1 – fapt ce va indica o inegalitate.

$$\text{dacă } \textit{indicator bărbați} > \textit{indicator femei} \text{ atunci } \textit{Index} = \frac{\textit{indicatorfemei}}{\textit{indicatorbărabați}} \leq 1$$

⁵Pentru o mică parte din indicatori această regulă nu a fost respectată din motive obiective, fapt menționat în tabelul de calcule. Spre exemplu BNS a modificat în 2011 modalitatea de calcul a salariului mediu, fapt care a făcut imposibilă compararea salariului mediu din 2009 cu cel din 2014.

Altfel spus, atunci când valoarea indexului va fi aproape de 0 – acest lucru va indica inegalitate semnificativă. Când, însă, valoarea indexului va fi aproape de 1 – aceasta semnaleză o inegalitate mai puțin semnificativă. Pentru claritate, atunci când vom raporta indicatorii, de fiecare dată îi vom înmulți cu 100, astfel, valoarea indexului va putea varia de la 0 – lipsa totală de egalitate la 100 – egalitate perfectă.

Inegalitate - 0 100 - Egalitate

Calcularea Indexului presupune, în primul rând, calcularea valorilor pentru fiecare din cele 6 domenii. Pentru fiecare domeniu subindexul este calculat în baza *mediei aritmetice simple* a raportării valorilor indicatorilor pentru femei și bărbați, selectați pentru domeniul dat. Mai jos este oferit exemplul de calcul pentru domeniul piața muncii (toate calculele sunt disponibile în anexa acestui raport).

Piața muncii

Indicatori	Femei	Bărbați	Raportări 2019	2018	2017	2016	2009
Rata de ocupare (%)	38,1	43,1	88,4	90,70	90,78	88,84	88,5
Rata de ocupare a persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25-49 de ani, care au cel puțin un copil de 0-6 ani (%)	36	55,46	64,98	69,74	67,32	66,55	65,95
Segregarea pe orizontală a pieței muncii		62		59	58	58	58
Segregarea pe verticală a pieței muncii		57		59	58	55	53
Ponderea persoanelor ocupate în sectorul informal non agricol (%)	7,1	17,3	41,04	40,74	39,78	40,98	54,81
Index		62,68		63,84	62,78	61,87	64,05

Tabelul 2. Model de calcul a sub indexului pentru domeniul Piața muncii

Astfel, în final vom obține valorile pentru sub index pentru 6 domenii, calculați pentru anii 2009, 2016, 2017, 2018 și 2019. Indexul egalității de gen este calculat ca *media aritmetică simplă* a subindexurilor pentru anii respectivi.

ANEXA 2. CALCULELE INDEXULUI EGALITĂȚII DE GEN PE DOMENII

Piața muncii

Indicatori	Femei	Bărbăți	Raportări 2019	2018	2017	2016	2009
Rata de ocupare (%)	38,1	43,1	88,40	90,70	90,78	88,84	88,5
Rata de ocupare a persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25-49 de ani, care au cel puțin un copil de 0-6 ani (%)	36	55,46	64,98	69,74	67,32	66,55	65,95
Segregarea pe orizontală a pieței muncii		62		59	58	58	58
Segregarea pe verticală a pieței muncii		57		59	58	55	53
Ponderea persoanelor ocupate în sectorul informal non agricol (%)	7,1	17,3	41,04	40,74	39,78	40,98	54,81
Index		62,68		63,84	62,78	61,87	64,05

Politica

Indicatori	Femei	Bărbăți	Raportări 2019	2018	2017	2016	2009
Ponderea candidaților în cadrul alegerilor Parlamentare (%)	34,3	65,7	52,21	42,96	42,96	42,96	39,66
Ponderea deputaților în Parlament (%)	26,7	73,3	36,43	27,86	27,84	27,86	32,91
Ponderea candidaților pentru funcția de consilier local (%)	34,9	65,1	53,61	53,61	53,61	53,61	39,66
Ponderea candidaților la funcția de primar (%)	22,5	77,5	29,03	29,03	29,03	29,03	23,3
Ponderea persoanelor alese în funcția de primar (%)	21,16	78,84	26,84	26,48	26,10	25,79	22,71
Index		39,62		35,98	35,91	35,85	31,65

Educația

Indicatori	Femei	Bărbăți	Raportări 2019	2018	2017	2016	2009
Ponderea studenților în domeniile cu profil exact (științe ale naturii, științe exacte, inginerie, tehnologii de fabricare, tehnologie chimică, arhitectură și construcții) %	12,15	38,07	31,91	33,82	32,13	31,85	36,61
Ponderea studenților în domeniile cu profil umanist (științe ale educației, arte, științe umanistice, științe politice, științe sociale, asistența socială, științe ale comunicării) %	36,38	14,62	40,19	34,89	34,55	33,67	36,04

Ponderea studenților din programele de învățământ superior %	58,10	41,90	72,12	74,48	73,01	73,91	76,06
Ponderea absolvenților în instituțiile de învățământ secundar profesional, %	32,45	67,55	48,03	45,51	52,77	52,21	45,14
Ponderea persoanelor (25-64 ani) care au studii superioare %	23,41	17,96	76,71	76,51	75,33	76,83	83,08
Index		53,79		53,04	53,56	53,69	55,39

Accesul la resurse

Indicatori	Femei	Bărbați	Raportări 2019	2018	2017	2016	2009
Salariul mediu net lunar (2009=2011)	4268	4895,5	87,18	85,80	87,04	87,85	87,82
Pensia medie	1362,78	1682,35	81,00	81,91	82,22	82,83	85,81
Ponderea de venituri din activitatea salarială în gospodăria după capul gospodăriei, %	37,5	46,3	80,99	78,46	79,28	83,22	82,92
Ponderea de venituri din activitatea individuală non agricolă după capul gospodăriei, %	3,9	6,3	61,90	71,23	49,40	41,46	57,89
Ponderea veniturilor din prestații sociale după capul gospodăriei, %	27,5	21,1	76,73	77,61	82,70	78,39	72,9
Index		77,56		79,00	76,13	74,75	77,47

Percepții și Stereotipuri

Indicatori	Raportarea 2019	2018	2016=2017	2015	2009
Destinul femeii este familia și gospodăria	40	28	36	38	38
Femeile nu au ce căuta în politică	81	71	71	78	70
Femeile sunt mai puțin capabile și nu pot ocupa funcții de conducere	84	81	80	79	68
Este mai mult de datoria bărbaților să aducă bani în casă	27	20	27	18	15
Este mai mult datoria femeilor să se ocupe de treburile casei	38	37	43	21	21
Index	54,0	47,40	51,24	46,80	42,40

Sănătatea

Indicatori	Femei	Bărbați	Raportări 2019	2018	2017	2016	2009
Mortalitatea generală a populației, bolile aparatului respirator, la 100 000 de locuitori.	27,3	65	42,00	40,14	39,07	40,84	46,65
Morbiditatea prin tumori maligne la 100 000 locuitori	280,6	289,3	96,99	95,25	87,42	92,59	93,36
Durata medie de speranță de viață	76,96	69,35	90,11	89,48	89,40	89,54	88,96
Mortalitatea generală a populației, bolilor aparatului circulator, la 100 000 locuitori	636,6	571,7	89,81	92,82	89,61	88,02	91,77
Mortalitatea generală a populației, bolilor aparatului digestiv, la 100 000 locuitori	77,7	96,9	80,19	78,41	81,57	87,16	87,38
Mortalitatea generală a populației, traume și otrăviri, la 100 000 de locuitori	24,9	106,4	23,4	26,05	25,42	24,89	27,16
Index		70,42		70,36	68,75	70,51	72,55

DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE

Creat în anul 1998, *Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)* este o instituție obștească, care își propune să contribuie la promovarea unui discurs integrator cu privire la problematica genurilor umane, statutul femeii și egalitatea de șanse pentru femei și bărbați. CPD se afirmă în calitate de structură neguvernamentală, care pledează pentru implementarea conceptului egalității de gen în toate domeniile vieții, promovarea politicilor publice în domeniu, abordarea problemelor ce țin de rolul femeii în societate și abilitarea acesteia, eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, fiind concomitent și un centru de documentare, informare și instruire pentru ONG-urile de profil și grupurile de inițiativă.

Scop. Dezvoltarea și consolidarea resurselor și mecanismelor de abilitare echitabilă a femeilor și bărbaților în vederea promovării egalității de gen în Republica Moldova prin susținerea unui demers coerent de influențare a politicilor.

Misiune. CPD promovează valorile egalității de gen, ca parte componentă a unei societăți deschise, în scopul consolidării unui parteneriat autentic de gen.

Viziune. CPD pledează pentru edificarea unei comunități cu perspective și oportunități egale pentru membrii/ele săi/sale, a unei societăți în care femeile și bărbații sunt cetățeni cu drepturi depline, capabili să soluționeze problemele în comun, să beneficieze în mod egal de noile oportunități și să se angajeze plener în activități politice, economice și sociale.

ADRESA NOASTRĂ:

Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare
str. Armenească, 13
Chisinau, MD-2012, Republica Moldova
Tel.: +(373 22) 23-70-89; 20-71-58;
Tel./Fax: +(373 22) 20-71-57
www.progen.md,
e-mail: cpd@progen.md